

Pieter Ashman: „We kunnen veel van elkaar leren. Ik herken de motivatie van Willekens.”

Aanpak milieucriminaliteit vereist klik met ondernemers

De huidige aanpak van milieucriminaliteit is te reactief, aldus Roel Willekens, Landelijk Programmamanager Milieu bij de politie. Het moet efficiënter. Meer aan de voorkant zitten en gericht rechercheren. In de bodemwereld, van nature gevoelig voor milieucriminaliteit, is in deze methode geïnvesteerd. Het Milieu Expertise Centrum politie (MEC-Pol) zocht daarom contact met ondernemers in de bodemwereld. Dura Vermeer Milieu blijkt bereid in de keuken te laten kijken. In een informele sfeer voeren beide partijen uitvoerige gesprekken. Willekens: „We hebben veel van elkaar geleerd en begrip voor de ander gekregen.”

Het toevallig opsporen van een delict moet plaats maken voor informatie-gerichte opsporing. Jan Liezen kiest scherpe bewoordingen. Hij is adviseur milieu bij de School voor Handhaving van de Politieacademie. Daarnaast is Liezen werkzaam voor het Milieu Expertise Centrum (MEC-Pol), het instituut dat de Nederlandse politie ondersteunt bij de aanpak van milieucriminaliteit. „De politie moet bij het bestrijden van milieucriminaliteit niet achterover leunen. Ze is in mijn ogen nog te reactief. We moeten toe naar een proactieve houding. Dankzij indicatoren kunnen we gericht op zoek naar overtredingen.” Op dit moment hebben de handhavers bij de politie moeite om in een vroeg stadium milieucriminaliteit op te merken. Dat heeft te maken met hoe de beschikbare capaciteit wordt ingezet. Liezen: „In Nederland zijn op dit moment

ongeveer 480 agenten actief bezig met de aanpak van milieucriminaliteit. Daarvan is slechts één tot twee procent informatie aan het inwinnen. Vreemd, als je bedenkt dat milieucriminaliteit een vorm van haalcriminaliteit is. Dit moet naar tien tot vijftien procent.” Ook is er een kennisachterstand. Bij de politie ontbreekt een goed beeld van bepaalde branches en er is beperkt zicht op de risicofactoren en indicatoren voor milieucriminaliteit. Dit komt onder andere door de complexe milieuwetgeving. Ook is de informatie van alleen gemeenten en de VROM-Inspectie niet afdoende. Het bedrijfsleven moet voor opheldering zorgen. „Brancheorganisaties en grote spelers zijn belangrijke informatiebronnen”, aldus Liezen. „Ze kunnen veel vertellen over vormen van crimineel gedrag, de risicofactoren en tendensen.”

Grenzen

Eén van de branches waar de politie beter zicht op wil hebben, is de bodem-saneringwereld. Een kans om contact te leggen met deze ondernemers doet zich in november 2009 voor, tijdens een grote bijeenkomst van de bodembranche in Hilversum. Daarbij zijn achttien private en publieke partijen aanwezig. Naast enkele grote spelers, waaronder Dura Vermeer, Martens en Van Oord en Boskalis Dolman, schuiven vertegenwoordigers van onder meer de Inspectie Verkeer- en Waterstaat (IVW), de gemeente Rotterdam, het ministerie van VROM, vakvereniging Bouwend Nederland en het Landelijk Overleg Milieuhandhaving (LOM) aan. Net als Roel Willekens. Hij is commissaris bij het korps Brabant-Noord en als Landelijk Programmamanager Milieu verbonden aan het MEC-pol. Willekens wil peilen hoe over samenwerking wordt gedacht. De kans was aanwezig dat de deuren gesloten zouden blijven. „We leven niet in een land met een verklikcultuur. Zo wordt weinig gebruik gemaakt van Meld Misdaad Anoniem. Niemand wil een verrader zijn.” Toch ziet Willekens mogelijkheden. Want ook voor het

Roel Willekens: „Door de gesprekken met Dura Vermeer Milieu is het duidelijk dat we een ketenbenadering moeten hanteren met een focus op de aspecten die veel geld opleveren.”

bedrijfsleven werkt de dialoog verhelderend. De meeste milieurechtszaken eindigen in een schikking. Ook schone bedrijven vinden een akkoord prima, uit vrees voor verdere imagoschade. Daarbij brengt een langlopende procedure aanzienlijke kosten met zich mee. Schikken en overgaan tot de orde van de dag is aantrekkelijker. Willekens: „Zakelijk gezien is dat wellicht verstandig. Maar het blijft voor koosjere bedrijven zuur, want inhoudelijk hebben ze gelijk. Ze zijn verdachte geworden omdat het grensgebied in de milieuwetgeving grijs is. Het handelen van een goedwillend bedrijf kan zo onterecht een overtreding doen vermoeden.” Een schikking lost volgens Willekens weinig op. „Er komt geen duidelijkheid over de grenzen, terwijl die juist verkend moeten worden.”

Enthousiast

Tijdens de branchebijeenkomst in Hilversum gooit Willekens, tijdens de voorstelronde, de vraag om samen te werken meteen in de groep. „Ik begon met de opmerking dat de meeste bedrijven niet kwaadwillend zijn. Vervolgens heb ik uitgelegd dat we elkaar kunnen helpen en ze niet verplicht zouden zijn om op al onze vragen te antwoorden.” Het bleef niet lang stil. Buurman Pieter Ahsman, directeur van Dura Vermeer Milieu, haakt in op de oproep en pakt de uitgestoken hand aan. „We kunnen veel van elkaar leren. Ik herken de motivatie van Willekens; ook wij hebben een schikking getroffen terwijl we in ons gelijk stonden. Dat was frus-

trerend. Daarnaast wilde ik weten hoe handhavers tegen de wet aankijken. Ik had er geen moeite mee dat de politie langs zou komen om van gedachten te wisselen. Dura Vermeer Milieu heeft niets te verbergen; we hebben onze zaken netjes voor elkaar.”

Ook de andere aanwezige ondernemers zijn enthousiast. Maar de politie wil niet te hard van stapel lopen en besluit om met alleen Dura Vermeer Milieu verder te gaan. Al snel zitten beide partijen om tafel. „Er was meteen een klik”, zegt Ahsman. „Vlak na de bijeenkomst heb ik een informeel kennismakingsgesprek met Willekens gehad. We waren zeer open naar elkaar. Er was een duidelijk belang aan beide kanten. Er zijn veel onduidelikheden waar de handhaver en de ondernemer last van hebben.” Want milieucriminaliteit heeft ernstige gevolgen. Volgens Willekens zorgt het voor concurrentievervalsing, genereert het fout geld en bestaan er gezondheidsrisico's voor de maatschappij. „Ook brengt het de integriteit van de overheid in gevaar. De overheid is vaak opdrachtgever en kan in zee gaan met een milieucrimineel die laag inschrijft. Het is immers verleidelijk om bij een aanbesteding te kiezen voor degene die de klus het goedkoopst kan uitvoeren.”

Onderzoek

In januari maken MEC-Pol en Dura Vermeer Milieu afspraken over een klein onderzoek. Er wordt ingezoomd op verschillende processen bij de bodemsanering: de aanbesteding, de voorbereiding

op de aanbesteding, de uitvoering en de verantwoording. Om meer duidelijkheid te krijgen over deze processen, worden verantwoordelijken binnen Dura Vermeer Milieu geïnterviewd door hoofdonderzoeker Liezen. „Het ging niet om een kruisverhoor; er hoefden geen namen genoemd te worden. Ik zat er niet als rechercheur en droeg geen uniform. De samenwerking vraagt ook van de politie flexibiliteit en een transparante houding. Het is een kwestie van geven en nemen.” Ook Ahsman wordt door Liezen geïnterviewd. Dankzij een ‘ontspannen sfeer’ kan hij alles vragen. Ahsman: „Ik heb aangegeven waar ik tegenaan loop als ondernemer. Bodemsanering is geen makkelijk vak. Zo verandert de wetgeving regelmatig, waardoor je fouten kunt maken terwijl je denkt netjes te werken.”

Concurrentievervalsing is een belangrijk argument om milieucriminaliteit te bestrijden. De bodemketen is economisch gezien kwetsbaar. Er wordt scherp beconcurrerd, waarbij creatief te werk wordt gegaan. Ook kunnen ernstige overtredingen van anderen een goedwillend bedrijf flink wat imagoschade opleveren. Ahsman: „De impact is zeer groot. Bedrijven in de bodembranche, zeker de grotere, willen een misstap koste wat het kost voorkomen.” Door strafbare feiten niet te melden bij handhavers, snijden goedwillende bodemsaneerders zichzelf in de vingers, stelt Willekens. „Ze moeten kritischer naar de concurrentie kijken. De samenwerking was in dat opzicht een eyeopener voor Dura Vermeer

Milieu.” Ahsman onderstreept die woorden. Hij moest onder andere in de huid van de overtreder kruipen. Zo werd gevraagd hoe hij de zaken op een criminele manier zou aanpakken. De directeur had enige bedenktijd nodig. „Want zo zit ik niet in elkaar. Het was een goede vraag. De nadelen van alle stappen die je maakt, komen zo naar boven.” Ook was het voor Ahsman verhelderend hoe door de politie naar de prijzen in de bodemwereld wordt gekeken. „Wanneer ik voorheen een lage inschrijfprijs zag staan, vond ik dat knap en slim van mijn concurrent. Nu ben ik me er sterker van bewust dat er ook iets anders achter kan zitten.”

Onzichtbaar

Tijdens het onderzoek, wat in april is afgerond, worden naast Ahsman ook andere medewerkers van Dura Vermeer Milieu door Liezen geïnterviewd. Een offertemaker, een milieukundig medewerker en een projectleider bij saneringen leggen uit waar geld valt te verdienen. Verder praat Liezen met enkele bedrijven waarmee Dura Vermeer Milieu samenwerkt, waaronder een bodemanalysebureau. Liezen: „Door de gesprekken is het duidelijk dat we in de toekomst een ketenbenadering moeten hanteren. Wie zijn de sleutelfiguren? We moeten daarbij gefocust zijn op aspecten die veel geld opleveren. Dan gaat het niet

om een monstername of een verkeerde analyse, maar eerder om het vervoer van grote hoeveelheden grond. We weten nu dat er in Nederland gronden afvalmakelaars rondlopen die de hele dag niets anders doen dan zoeken naar mogelijkheden om verontreinigde grond kwijt te kunnen. De naleving van de milieuwetgeving heeft niet hun eerste prioriteit, het gaat puur om veel geld verdienen. Deze figuren zie je niet terug in de mooie plaatjes over de verwijderketen van grond en afval.” Willekens: „De politie verricht het liefst onderzoek naar natuurlijke personen. Een bedrijf dat een schikking of boete betaalt, zet geen zoden aan de dijk. De ketenaanpak moet worden gericht op foute individuen. Blaming en shaming. Als Guus Hiddink vanwege fraude wordt veroordeeld tot een celstraf, is hij nog steeds Nederlands beste voetbaltrainer maar niet meer de ideale schoonzoon. Ik merk dat het Functioneel Parket ook die kant wel op wil. Het gaat alleen niet snel genoeg.” Liezen, Willekens en Ahsman kijken tevreden terug op de samenwerking. „Het wederzijds begrip is toegenomen”, aldus Ahsman. „De politie kan me altijd bellen als ze advies nodig hebben. Afgelopen mei gaven we nog een presentatie tijdens een landelijke bijeenkomst van milieuhandhavers bij de politie.” Hij heeft wel een tip: „Handhavers kunnen bij ons goed

hun werk doen vanwege de open houding. Bij ons is crimineel handelen makkelijk traceerbaar. Maar de politie moet een antwoord zien te vinden op de vraag hoe ze de onzichtbare criminaliteit willen aanpakken.” Liezen heeft daar na de gesprekken met Dura Vermeer Milieu veel vertrouwen in. „De dialoog heeft het nodige inzicht opgeleverd. We moeten actief kijken naar de verscholen criminaliteit. Zo zijn er gemeenten die opdrachten niet aanbesteden maar zelf regelen. Waarom gebeurt dat? Verdere samenwerking is strikt noodzakelijk. Dit vraagt een actieve houding van de politie en vooral een gerichte sturing op het vergaren van informatie. We hebben niet de illusie dat we zo milieucriminaliteit volledig kunnen uitbannen. Maar deze werkwijze brengt ons wel een ontwikkelingsfase verder.”

Nadere informatie:

- Pieter Ahsman, Dura Vermeer Milieu, tel. 06-53599625, p.ahsman@duravermeer.nl
- Jan Liezen, Milieu Expertise Centrum politie, tel. 06-22038421, jan.liezen@politieacademie.nl
- Roel Willekens, Politie Brabant-Noord, tel. 06-22999015 (secretariaat) roel.willekens@brabant-noord.politie.nl

Tekst: Casper Ferwerda

Foto: Dura Vermeer Milieu

De dialoog werkte voor handhaver Roel Willekens (links) en directeur Pieter Ahsman van Dura Vermeer Milieu (rechts) verhelderend.